ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ -
ഏകോനപംചാശത്തമോऽധ്യായഃ

യാദവ-കൗരവ യുദ്ധമ് -

ദുര്യോധനഃ സ്വവീരാണാം ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദിഭിഃ ..
ദൃഷ്ട്വാ മുഖാനി ഭഗ്നാനി കോപം കൃത്വേദമബ്രവീത് ..1..
അഹോ വൈ യാദവാസ്തുച്ഛാ ആഗതാ
മൃത്യുസംമുഖേ ..
കിം ന ജാനംതി തേ മൂഢാ ധൃതരാഷ്ട്രബലം മഹത് ..2..
ഇത്യുക്ത്വാ പ്രേഷയാമാസുഃ സ്വാം സേനാം
ചതുരംഗിണീമ് ..
ഗജാശ്വരഥവീരൈശ്ച യുക്താം യുദ്ധേ ച യാദവാൻ
..3..
സാ ചചാല മഹാസേനാ കംപയംതീ മഹീതലമ് ..
അക്ഷൗഹിണീഭിർദശഭിസ്ത്രാസയംതീ ബലാദ്രിപൂൻ
..4..
ആയാംതീം താം തതോ ദൃഷ്ട്വാ സാംബോ
ജാംബവതീസുതഃ ..
സ്വാം സേനാം നോദയാമാസ
ഹർഷാദ്വീരൈർവിഭൂഷിതഃ ..5..
തതശ്ച കൗരവാഃ സർവേ രക്ഷണാർഥം തു സ്വാത്മനഃ

..
ക്രൗംചവ്യൂഹം വിനിർമായ തത്ര സർവേ ഹി
സംസ്ഥിതാഃ ..6..
ആസീത്തസ്യ മുഖേ ഭീഷ്മോ ഗ്രീവായാം ദ്രോണ ഏവ
ച ..
പക്ഷയോഃ കർണശകുനീ തസ്യ പുച്ഛേ സുയോധനഃ
..7..
മധ്യേ തസ്യ മഹാസേനാ ചതുരംഗബലൈര്യുതാ ..
കൃതം ഹി ദദൃശുർവ്യൂഹം ക്രൗഞ്ചം വൈ
ശത്രുദുർജയമ് ..8..
ക്രൗംചവ്യൂഹം തത്ര ദൃഷ്ട്വാ യദവോ യുദ്ധശംകിതാഃ ..
ഊചുർഹേ സാംബ ത്വമപി കുരു വ്യൂഹം പ്രയത്നതഃ ..9..
ഇതി തേഷാം വചഃ ശ്രുത്വാ സാംബഃ സംഗ്രാമകോവിദഃ
..
ന ചകാര രണേ വ്യൂഹം കൗരവാനഗണയ്യ ച .. 10..
യുദ്ധം കർതും പ്രചലിതേ തേ ദ്വേ സേനേ യദാ നൃപ ..
തദാ മുഹൂർതപര്യംതം ചകംപേ വസുധാ ഭൃശമ് ..11..
ജഘ്നുർഭേര്യശ്ച ശംഖാശ്ച ഹ്യുഭയോഃ
സേനയോസ്തദാ ..
ടംകാരാശ്ചൈവ ചാപാനാം ശ്രൂയംതേ തത്ര തത്ര ഹ
..12..
ഗർജന്തി ദന്തിനസ്തത്ര ഹയാ ഹേഷംതി തത്ര ഹ ..
ശബ്ദം ശൂരാഃ പ്രകുർവംതി നംദംതി രഥനേമയഃ ..13..
സൈന്യപാദരജോഭിശ്ച ഹ്യംധകാരോഽഭവദ്രണേ ..
മലിനം ഗഗനം ഭൂത്വാ സൂര്യസ്തത്ര ന ദൃശ്യതേ ..14..
ഉഭയോഃ സേനയോര്യുദ്ധം തതഃ സമഭവദ്ഭൃശമ് ..
ബാണൈർഗദാഭിഃ പരിഘൈഃ ശതഘ്നീഭിശ്ച ശക്തിഭിഃ
..15..
പരസ്പരം തേ യുയുധുരാഹവേ നിശിതൈഃ ശരൈഃ ..

ഗജാ ഗജൈ രഥാ രഥൈർഹയാ ഹയൈർനരാ നരൈഃ
..16..
ശരാംധകാരേ സംജാതേ സാംബോ
ബാണൈർധനുർദ്ധരഃ ..
രണേ ഭീഷ്മേണ യുയുധ്േ്ക്രൂരഃ കർണേന തത്ര ച ..
17..
യുയുധാനഃ ശകുനിനാ ദ്രോണാചാര്യേണ സാരണഃ ..
ദുര്യോധനേന സംഗ്രാമേ സാത്യകിഃ ശീഘ്രമേവ ച ..18..
ബലീ ദുഃശാസനേനാപി കൃതവർമാ തു ഭൂരിണാ ..
ഏവം പരസ്പരം ഹ്യാസീത്സംഗ്രാമോ ഭയകാരകഃ ..19..
തതഃ സാംബസ്തു സംക്രുദ്ധഃ സജ്ജം കൃത്വാ
ധനുർദൃഢമ് ..
ടംകാരയാമാസ തദാ ശൂരാണാം കമ്പയൻഹൃദി ..20..
ശ്രീകൃഷ്ണം പ്രഥമം നത്വാ മുമുചേ സായകാന്ദശ ..
താനാഗതാഞ്ഛരാൻഭീഷ്മശ്ചിച്ഛേദ സ്വശരൈരപി
..21..
രണേ സാംബഃ പുനസ്തസ്യ കവചേ സായകാന്ദശ ..
നിചഖാന സ്വർണമയാന്നാദം കൃത്വാ തു സിംഹവത്
..22..
ചതുർഭിഃ സായകൈസ്തസ്യ നിജഘ്നേ ചതുരോ
ഹയാൻ ..
ചിച്ഛേദ ബാണൈർദശഭിസ്തത്കോദംഡം
ഗുണാന്വിതമ് ..23..
സ ഛിന്നധന്വാ വിരഥോ ഹതാശ്വോ ഹതസാരഥിഃ ..
ഉത്ഥായ ഭീഷ്മഃ സഹസാ ഗദാം ജഗ്രാഹ രോഷതഃ ..
24..
സാംബഃ പ്രാഹ ത്വയാ സാർദ്ധം കഥം യുദ്ധം
കരോമ്യഹമ് ..
പദാതിനാ രഥം ചാന്യം തുഭ്യം ദാസ്യാമി സംയുഗേ ..25..

സശസ്ത്രം സ്യംദനം യുദ്ധേ ത്വം ഗൃഹാണ കുരൂദ്വഹ ..
ജയ മാം നിസ്ത്രപം മൂഢം വൃദ്ധസ്ത്വം പുജ്യ ഏവ ച
..26..
സ ഉവാച തതഃ സാമ്ബം ക്രോധാത്പ്രസ്ഫുരിതാധരഃ
..
ദംതാന്ദതൈർലിഹന്നോഷ്ഠം ജിഹ്വയാ രക്തലോചനഃ
..27...
ത്വദ്ദത്തേ സ്യംദനേ സ്ഥിത്വാ യദാ യുദ്ധം കരോമ്യഹമ് ..
തദാ ഭവതി മേ്കിർതിഃ പാപം നിരയമേവ ച ..28..
പ്രതിഗ്രഹപരാ വിപ്രാ ദാതാരശ്ച വയം സ്മൃതാഃ ..
ദത്തം രാജ്യം യദുഭ്യശ്ച പുരാസ്മാഭിഃ കൃപാലുഭിഃ ..29..
ശ്രുത്വാ തദ്വചനം സാംബഃ പ്രത്യുവാച രുഷാന്വിതഃ ..
ഭയാദ്രാജ്യം പ്രദാസ്യംതി രാജാനോ മംഡലേശ്വരാഃ ..30..
നിരീക്ഷ്യ ഭൂമൗ ശാസ്താരം സംസ്ഥിതം ചക്രവർതിനമ്
..
ഇത്യേവം വാക്യമാകർണ്യ ഭീഷ്മഃ ശൂരശിരോമണിഃ ..
31..
ജഘാന ഗദയാ ഗുർവ്യാ സാംബവക്ഷസ്ഥലേ നൃപ ..
ഗദാപ്രഹാരവ്യഥിതഃ സാംബഃ സംമൂർച്ഛിതോഽഭവത്
..32..
സാരഥിസ്തം രഥേ കൃത്വാപോവാഹ ശംകിതോ
രണാത് ..
കോലാഹലസ്തദൈവാസീദ്യദുസൈന്യേ നൃപേശ്വര ..
33..
ഭീഷ്മോഽന്യം രഥമാരുഹ്യ ദംശിതഃ സശരാസനഃ ..
യയൗ സുയോധനം ശീഘ്രം യാദവാന്മാരയൻപഥി ..34..
സംഗ്രാമേ തത്ര രാജേന്ദ്ര സാത്യകിശ്ച സുയോധനമ് ..
ചക്രേ ബാണൈശ്ച വിരഥം ഗൃധപക്ഷൈഃ
സ്ഫുരത്പ്രഭൈഃ ..35..

വിരഥോഽപി രഥം ചാന്യം സ സമാരുഹ്യ വേഗതഃ ..
തം ശത്രും വിരഥം ചക്രേ ശരൈരാശീവിഷോപമൈഃ
..36..
സ ചാന്യം രഥമാരുഹ്യ സാത്യകിഃ ശീഘ്രവിക്രമഃ ..
ബാണേനൈകേന തദ്യാനം ചിക്ഷേപ നൃപ യോജനമ്
..37..
രഥഃ പപാത ഭൂമധ്യേ സസൂതഃ സതുരംഗമഃ ..
അംഗാരവദ്വിശീർണോഽഭൂന്മൂർച്ഛിതോഽഭൂത്സുയോധനഃ
..38..
തദാ ദ്രോണസ്തു സംക്രുദ്ധോ ബാണേനാഗ്നിമയേന ച
..
ജഘാന സാത്യകിം യുദ്ധേ സ്വശത്രും തു വിഹായ വൈ
..39..
രഥസ്തു തസ്യ ദഗ്ധോഽഭൂത്സതുരംഗഃ സസാരഥിഃ ..
അഭവന്മൂർച്ഛിതഃ സോഽപി ദഗ്ധാംഗോ ബാണജ്വാലയാ
..40..
കൃതവർമാ തതഃ ക്രുദ്ധോ ഭൂരിം ജിത്വാ രണാംഗണേ ..
ആജഗാമ നദൻ രാജന്ദ്രോണോപരി രുഷാന്വിതഃ ..41..
സ ഗത്വാ പ്രധനേ രോഷാദ്ദ്രോണാചാര്യം ശരൈരപി ..
ചക്രേ പദാതിനം വീരോ നിഃശസ്ത്രം ഛിന്നകംചുകമ്
..42..
തതഃ കർണസ്തു സംക്രുദ്ധസ്ത്യക്ത്വാക്രൂരം
രണാംഗണേ ..
തതാഡ കൃതവർമാണം ശക്ത്യാ ശക്തീവ താരകമ്
..43..
സാ ശക്തിസ്തത്തനും ഭിത്വാ വിവേശ ധരണീതലേ ..
നിർഭിന്നഹൃദയോ ഭൂത്വാ കൃതവർമാ പപാത ഹ ..44..
യുയുധാനസ്തതഃ കോപാന്നിർജിത്യ ശകുനിം മൃധേ ..
കർണസ്യോപരി രാജേന്ദ്ര ഹ്യാജഗാമ രഥേന ച ..45..

ഗത്വാ ശരാസനേനാപി മുമുചേ സായകാന്ദശ ..
വീക്ഷ്യ താനാഗതാൻകർണോ നിജഘ്നാന
സ്വസായകൈഃ ..46..
സംഘൃഷ്ടാസ്തത്ര സംഗ്രാമേ തയോർബാണാഃ
പരസ്പരമ് ..
വിസ്ഫുലിംഗാൻക്ഷരംതസ്തേ ഭ്രമന്ത്യേലാതചക്രവത്
..47..
യുയുധാനസ്തതഃ കോപാത്കർണസ്യ ജഗതീപതേ ..
ജഘ്നാന കവചേ
ബാണാൻകാകപക്ഷയുതാഞ്ഛിതാൻ ..48..
തേ ശരാഃ കർണകവചേ ന ലഗ്നാഃ പതിതാ ഭുവി ..
രാജൻപാപസ്യ കർതാരോ ന സ്വർഗേ നിരയേ യഥാ
..49..
തതഃ പ്രഹസ്യ കർണസ്തു യുയുധാനം ച വിസ്മിതമ് ..
ചകാര വിരഥം യുദ്ധേ
ശരൈർനാനാസ്ത്രയോജിതൈഃ ..50..
ദുഃശാസനം ബലിം ചൈവ കൃത്വാ യുദ്ധേ വിമൂർച്ഛിതമ്
..
ആയയൗ സംയുഗേ കർണം രഥേനാനലവർചസാ ..51..
ആഗതം ബലിനം ദൃഷ്ട്വാ കർണോ ഭാസ്കരനംദനഃ ..
പവനാസ്ത്രേണ ബാണേന തം ചിക്ഷേപ സവാഹനമ്
..52..
പപാത യോജനേ സോഽപി സാംബസ്തത്രാഗമത്പുനഃ
..
അംധകാരം ശരൈഃ കുർവൻകൗരവാന്മാരയൻ രുഷാ
..53..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധഖണ്ഡേ
യദുകുരുസംഗ്രാമവർണനം
നാമൈകോനപംചാശത്തമോഽധ്യായഃ ..49..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP